

BAKI BİZNES UNIVERSİTETİ

Bakı Biznes Universitetinin
Elmi Şurasının 27 dekabr 2018-ci il tarixli
iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol №04).

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK SİYASƏTİ

BAKI-2018

I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Akademik dürüstlük siyasəti (*bundan sonra* Siyasət) Bakı Biznes Universitetində (*bundan sonra* Universitet) akademik dürüstlük məsələlərinə ədalətli və şəffaf yanaşılmasını təmin etmək üçün hazırlanmışdır.

1.2. Siyasətin həyata keçirilməsinin əsas məqsədi keyfiyyətli mütəxəssis kadrların hazırlanması ilə yanaşı, Universitetin akademiklik missiyasının düzgün şəkildə yerinə yetirilməsinə köməklik etməkdir.

1.3. Universitetdə akademik dürüstlük akademik prosesin hər bir iştirakçısına aid olan, tədrisdə və qiymətləndirilmədə şəxsi dürüstlüyü təşviq edən dəyər və prinsiplər toplusu kimi qəbul edilir.

1.4. Akademik dürüstlük təhsilin bütün səviyyələrində Universitetin ümumi mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsi kimi qiymətləndirilir, təhsilalanlar (təhsilin bütün pillələri üzrə), professor-müəllim və inzibati heyətdə daxil olmaqla Universitetin bütün üzvlərinə şamil edilir.

1.5. İstənilən formada qeyri-dürüstlük Universitetin dəyər sisteminə ziddir və cəzalandırılır.

II. ƏSAS DƏYƏRLƏR, MƏQSƏD, VƏZİFƏ VƏ PRİNSİPLƏR

2.1. Akademik dürüstlük - akademik fəaliyyətin bütün sahələrində və həyata keçirilən bütün vəzifələrdə məsuliyyətli və dürüst olmaqla yanaşı, düzgün təhsilin əsasını təşkil edən akademik cəmiyyət üçün ən fundamental dəyərdir.

2.2. Akademik dürüstlük - istənilən, hətta ən çətin şəraitdə altı əsas dəyərə sadıq olmağı ehtiva edir: dürüstlük, güvən, ədalət, hörmət, məsuliyyət və cəsarət.

Dürüstlük - dürüst olmaq akademik dürüstlüyün əsas prinsipidir və yazılı işdə fikirləri orijinal mənbəyə aid etmək ehtiyacında əks olunur. Həmçinin, bu dəyər obyektivliklə bağlı olduğuna görə, müəllimlər üçün tələbə əməyinin qərəzsiz qiymətləndirilməsində öz əksini tapır.

Güvən - tələbə fəaliyyətinin dürüstlüyünə güvən və inam akademik dürüstlüyün təmin edilməsi üçün vacibdir. Bu dəyər, auditoriyada gözləntilərin aydın şəkildə müəyyən edilməsi və qiymətləndirmələrin şəffaf və düzgün həyata keçirilməsi ilə nümayiş etdirilir.

Ədalət – akademik həyatda himayədarlıqdan imtina etməni ehtiva edir. Universitetin vəzifələrinin həyata keçirilməsi prosesinin bütün mərhələlərində mövcud olan qaydalar ardıcıl və ədalətli şəkildə tətbiq edilməlidir.

Hörmət – tələbələr tərəfindən göstərilən hörmət öz təhsil prosesində fəal rol alaraq, tapşırıqları vaxtlı-vaxtında yerinə yetirməklə, tədrisə ciddi yanaşmaqla və professor-müəllim heyəti tərəfindən onlara verilən rəyləri təhlil edərək, düzgün nəticələr çıxarmaqdan, həmçinin yeni bilik və bacarıqlar əldə etmək imkanlarını dəyərləndirmək və onlardan istifadə etməkdən ibarətdir. Professor-müəllim

heyəti tələbələrin fikirlərini ciddi qəbul etməklə, onları bir fərd kimi tanımaqla, ideyalarını inkişaf etdirməyə kömək etməklə, işləri haqqında tam və dürüst rəy bildirməklə, onların perspektivlərini və məqsədlərini dəyərləndirməklə hörmət nümayiş etmiş hesab edilirlər.

Məsuliyyət - akademik cəmiyyətin hər bir üzvü - tələbə, işçi heyəti, müəllim və idarəçi – Universitetin akademik həyatının bütövlüyünü qorumaq üçün özlərinə və bir-birinə cavabdehdir. Məsuliyyətli olmaq, yanlış hərəkətlərə qarşı çıxmaq, mənfi təzyiqa müqavimət göstərmək və müsbət nümunə kimi çıxış etməkdən ibarətdir.

Cəsarət - akademik həyatın hər bir üzvünün heç nədən çəkinmədən öz əqidəsinə uyğun hərəkət etməyini özündə əks etdirir.

2.3. Siyasətin əsas məqsədləri

- akademik dürüstlük qaydalarının həyata keçirilməsinin əsas məqsədi Universitet heyəti arasında akademik dürüstlük mədəniyyətini formalaşdırmaq və gücləndirmək;

- akademik dürüstlük siyasətinə riayət edilməsinin zəruri olduğunu Universitet heyətinə aşılamaq.

2.4. Siyasətin əsas vəzifələri

- mütəxəssislərin hazırlanmasının keyfiyyətinin yüksəldilməsinə yardım etmək;

- universitetin fəaliyyətinin bütün səviyyələrində akademik dürüstlüyün təmin edilməsi üçün şərait yaratmaq;

- akademik dürüstlüyün pozulması hallarının qarşısını almaq.

2.5. Siyasət aşağıdakı ümumi qəbul edilmiş prinsiplər əsasında həyata keçirilir:

vicdanlılıq-tədris prosesinin bütün iştirakçıları tərəfindən öz vəzifələrinin hərtərəfli yerinə yetirilməsi;

müəlliflərin və onların varislərinin hüquqlarının müdafiəsinin həyata keçirilməsi - qiymətləndirilən əsərlərdə başqasının nitqinin, fikirlərinin düzgün ötürülməsi və məlumat mənbələrinin göstərilməsi yolu ilə müəllifliyin tanınması və müəlliflik hüququ obyektinə olan əsərlərin mühafizəsi;

şəffaflıq - qarşılıqlı etimad, tələbələr və müəllimlər arasında açıq məlumat və fikir mübadiləsi;

hüquq və azadlıqlara hörmət – akademik heyətin hər bir üzvünün fikir və ideyalarını sərbəst ifadə etmək hüququ;

bərabərlik – Universitet cəmiyyətinin hər bir iştirakçısının bu siyasətdə əksini tapan qaydalara əməl etməyə görə daşdığı məsuliyyətdə ifadə edilir və bu qaydaların pozulmasına görə bərabər məsuliyyətli olduğundan ibarətdir.

III.AKADEMİK DÜRÜSTLÜYÜN POZULMASI NÖVLƏRİ

3.1.Plagiat

- müəllifliyi təsdiq edilmədən və ya mənbə göstərilmədən digər mənbələrdən materialların qismən və ya tam mənimsənilməsi;
- müvafiq durğu işarələrindən (sitatlardan) istifadə etmədən və/və ya mənbəni göstərmədən mənbəyə sitat gətirmək;
- mənbəni göstərmədən mənbənin tərcüməsi;
- müəllifə istinad etmədən başqasının ideyalarından və ya arqumentlərindən istifadə etmək;
- başqası tərəfindən tam və ya qismən yazılmış yazılı işin təqdim edilməsi;
- internetdən götürülmüş hər hansı işin, tezis təqdimatı;
- tamamlanmış hər hansı bir işin başqaları üçün yeni tapşırıq kimi təqdim edilməsi.

3.2. Sövdələşmə

- hər hansı qiymətləndiriləcək işi başqasının yerinə hazırlamaq.

3.3. Aldatma

- bilərəkdən yalan məlumat vermək;
- qiymətləndirilmiş işi digərlərindən köçürmək;
- artıq qiymətləndirilmiş işin yenidən təqdim edilməsi;
- qiymətləndirilən işin yerinə yetirilməməsi və ya vaxtında yerinə yetirilməməsi hallarında saxta bəhanələrin verilməsi;
- qrup işini nəzərdə tutmayan iki və ya daha çox tələbə tərəfindən qiymətləndirilən işin yerinə yetirilməsi;
- digər tələbələrə şüurlu yardım: digərlərinə qeyri-düzgün vəərəqlərdən, dərsliklərdən, qiymətləndirilən işdən, metodik göstərişlərdən köçürməyə imkan vermək;
- başqalarının qiymətləndirdiyi əsərləri öz əsərləri kimi təqdim etmək.

3.4. Qiymətləndirmələrin və qiymətləndirilən işin məlumatlarının saxtalaşdırılması

- qiymətlərin saxtalaşdırılması, tapşırıqların cavablarının yanlış qiymətləndirməsi;
- tədqiqat aparılarkən məlumatların saxtalaşdırılması (əlavə edilməsi, yazılması, düzəldilməsi), yəni sorğuların, anketlərin və digər tədqiqat üsulların ölçmə və müşahidə nəticələrinin qəsdən dəyişdirilməsi;
- yazılı imtahan ballarının süni olaraq yüksək qiymətləndirilməsi;
- başqa bir tələbənin qiymətləndirilən işinin qəsdən saxtalaşdırılması və ya zədələnməsi.

3.5. Qiymətləndirilən işlərə cavabların qeyri-obyektiv yollarla alınması

- qiymətləndirilən işin icrası zamanı cavabların maraqlı tərəflərə ötürülməsi;
- qiymətləndirilən işi başqa tələbənin, müəllimin və ya işçinin köməyi ilə yerinə yetirməzdən əvvəl qismən və ya tam material formasında əldə etmək

(cavabları olan test tapşırıqları, imtahan vərəqləri və tapşırıqlar, yazılı imtahan üçün tapşırıqlar);

- qiymətləndirilmiş işlərin öz işi kimi verilməsi üçün alınması və ya əldə edilməsinin digər yolları (kurs işi, diplom işi, magistr dissertasiyası və s.);

- hazır qiymətləndirilmiş işlərin (kurs işləri, diplom işləri, magistr dissertasiyaları və s.) alınması və ya satışında köməklik göstərilməsi və ya cavabların alınmasının digər qeyri-etik üsulları.

3.6. Məlumat və ya cihazlardan sui-istifadə

- qiymətləndirmə testlərinin yerinə yetirilməsi, sınaq zamanı elektron, rəqəmsal, kağız daşıyıcılarda, texniki cihazlarda məlumatdan istifadə;

- qiymətləndirilən işə istənilən üsulla, o cümlədən elektron poçt, kompüter və s. vasitəsilə hər hansı cavabların alınması;

- professor-müəllim heyətinin qiymətləndirilən işə aid materiallarının müvafiq icazə olmadan kağız və elektron daşıyıcılarda ofisdən çıxarılması və ya kompüterdən sürətinin çıxarılması;

- qanunsuz video çəkiliş və ya audio yazı həyata keçirtmək.

3.7. Professor-müəllim heyəti tərəfindən hazırlanan elmi-tədqiqat işlərində akademik saxtakarlıq hallarına yol verilməməlidir. Akademik saxtakarlıq “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə əsasən hüquqi məsuliyyət yaradır.

3.8. Siyasətdə əks olunan pozuntu növlərinin siyahısı qeyd edilənlərlə məhdudlaşmır və ehtiyac yarandığı halda əlavələr edilə bilər.

IV.TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

4.1. Təhsilalanların hüquq və vəzifələri

Hüquqlar

- tədris prosesində öz fikirlərini sərbəst ifadə etmək, elmə, tədrisə aid məlumatları, ideyaları əldə etmək və yaymaq azadlığı;

- bu Siyasətin müddələrinin pozulması ilə bağlı əsassız ittihamlardan bütün qanuni vasitələrlə qorunmaq.

Vəzifələr

- akademik tapşırıqları və elmi-tədqiqat işlərini yerinə yetirərkən akademik dürüstlüyə ciddi riayət etmək;

- etibarlı məlumat mənbələrindən istifadə etmək;

- digər insanların müəllifliyinə və ideyalarına istinad etməklə öz ideyaları əsasında yüksək keyfiyyətli yazılı elmi iş yerinə yetirmək;

- qiymətləndirilən bütün növ işləri müstəqil yerinə yetirmək;

- daxili qaydalara riayət etmək.

4.2. Professor-müəllim heyətinin hüquq və vəzifələri

Hüquqlar

- tədris prosesinin iştirakçılarından akademik dürüstlüyün əsas prinsiplərinə riayət etməyi tələb etmək;

- tədris prosesində öz fikrini sərbəst ifadə etmək, elmi məlumat və ideyaları almaq və yaymaq azadlığı;

- tələbələrin tədris və elmi-tədqiqat işlərinin akademik dürüstlük prinsiplərinə uyğunluğunu yoxlamaq və düzgün qiymətləndirmək.

Vəzifələr

- akademik dürüstlük prinsiplərinə riayət etmək;

- tələbələrə elmi-tədqiqatçılıq vərdişlərini aşılamaq və onlarda tədqiqata, yaradıcılığa maraqlar yaratmaq;

- tələbələrə etibarlı mənbələr seçməyi öyrətmək və dəstəkləmək;

- istinadları və istifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısını necə formalaşdırmağı öyrətmək;

- Universitetdə müəyyən edilmiş qiymətləndirmə meyarlarına ciddi əməl etmək və uyğun şəkildə akademik nəzarəti həyata keçirmək;

- daxili qaydalara riayət etmək.

4.3.İnzibati heyətin hüquq və vəzifələri

Hüquqlar

-akademik dürüstlük prinsiplərini təmin etmək üçün öz səlahiyyətləri daxilində tədris prosesinin bütün iştirakçıları tərəfindən icrası məcburi olan aktlar vermək;

- səlahiyyətlərinə aid olan məsələlərin müzakirəsi və həlli üçün Universitetin hər hansı struktur bölməsinin işində iştirak etmək;

- bu Siyasətin prinsiplərinin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərini Universitetin Elmi Şurasının müzakirəsinə təqdim etmək.

Vəzifələr

- akademik dürüstlük prinsiplərinə riayət etmək;

- Siyasətin müddəalarına edilən dəyişikliklər və pozuntular barədə tədris prosesinin iştirakçılarına operativ məlumat vermək;

- Universitetin cari sənədləşməsinə yüksək keyfiyyətdə rəsmiləşdirmək və vaxtında icra etmək;

- Universitetin bütün işçiləri və tələbələri ilə münasibətdə düzgünlüyə riayət etmək;

- akademik dürüstlüyün pozulması faktlarının müəyyən edilməsi prosesində yaranan münaqişəli vəziyyətləri həll etmək;

- bu Siyasətin hər hansı göstərişininin pozulması ehtimalının qarşısını almaq və onun düzgün şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək,

- bu Siyasətdə əks olunan prinsiplərin pozulmasının hər bir halının ciddi uçuğunu aparmaq.

V. PROSEDURLAR VƏ MƏSULİYYƏT

5.1. Prosedurlar

1. Təhsil prosesinin iştirakçıları akademik dürüstlük prinsiplərinin pozulmasına görə mənəvi və intizam məsuliyyəti daşıyırlar.
2. Akademik dürüstlük prinsiplərinin pozulması baş verdikdə, pozuntu faktını müəyyən edən şəxs, fakt üzrə sübutlarla birlikdə Universitetin rektoruna ünvanlanmış ərizə ilə müraciət edir.
3. Akademik dürüstlük prinsiplərinin pozulması barədə ərizə 24 saat ərzində rəsmiləşdirilməli və Ümumi Şöbədə qeydiyyatdan keçdikdən sonra, rektor tərəfindən, baxılması və ona dair qərarın qəbul edilməsi üçün növbədənəkar Elmi Şura iclasının keçirilməsinə və müraciətin verildiyi gündən üç iş günü müddətində şikayətlə bağlı qərarın qəbul edilməsinə dair əmr verir.
4. Siyasətin prinsiplərinin pozulma faktının mövcud olması və yaxud ona dair verilmiş qərar ilə razı olmayan şəxs işinin apellyasiya qaydasında baxılması üçün rəhbərliyə müraciət etmək hüququna malikdir.
5. Apellyasiya şikayətinə dair qərar həmçinin 3 iş günündən gec olmayaraq qəbul edilməlidir.
6. Apellyasiya şikayəti üzrə qərardan sonra həmin işə təkrar baxılması qadağandır.
7. Rəhbərlik apellyasiya şikayətinə verilmiş materiallara obyektiv baxılmasına görə məsuliyyət daşıyır.

5.2. Məsuliyyət

Akademik dürüstlük siyasətinin pozulması baş verərsə, tədris prosesinin iştirakçılarına aşağıdakı intizam tənbehləri tətbiq edilə bilər:

- xəbərdarlıq;
- töhmət;
- şiddətli töhmət;
- Universitetdən xaric edilmə, işdən azad edilmə.